ITS Finland ry
Bulevardi 7
00120 HELSINKI

LAUSUNTO

19.10.2017

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: Asiantuntijapyyntö VNS 7/2017 vp.

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto dokumenttiin: ”Valtioneuvoston selonteko keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030”.

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua selonteosta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Euroopan komissio julkaisi heinäkuussa 2016 ehdotuksen vuoteen 2030 tähtäävästä ilmasto- ja energiapaketista. Paketti sisälsi taakanjakopäätöksen ei-päästökauppasektorille kuuluvista päästövähennyksistä, ehdotuksen maankäytön ja metsätalouden toimista sekä tiedonannot vähäpäästöisestä liikenteestä ja siirtymisestä vähähiiliseen talouteen. Taakanjakopäätöksessä Suomen kasvihuonekaasupäästöjen vähennysvelvoitteeksi asetettiin 39 % vuoden 2005 tasosta.

Liikenteen osalta päästövähennystavoitetta täsmennettiin marraskuussa 2016 kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa, jossa liikennesektorin päästövähennystavoitteeksi sovittiin 50 %:a vuoteen 2030 mennessä, vuoden 2005 tasoon verrattuna.

Euroopan komissio linjasi tiedonannossaan myös toimenpiteistä liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Komission ehdottamat kolme toimenpidekokonaisuutta olivat:

1. Liikennejärjestelmän kehittäminen ja energiatehokkuuden parantaminen,
2. Ajoneuvojen energiatehokkuuden parantaminen ja
3. Fossiilisten öljypohjaisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvilla ja/tai vähäpäästöisillä vaihtoehdoilla.

Energia- ja ilmastostrategiassa asetettu päästövähennystavoite on erittäin vaativa ja sen saavuttamiseksi tarvitaan laaja keinovalikoima eli käytännössä kaikkien toimenpidekokonaisuuksien tarjoamat mahdollisuudet tulee ottaa käyttöön. Energia- ja ilmastostrategiassa asetetaan tavoitteeksi vähentää liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Perusskenaarion mukaan liikenteen päästöt olisivat vuonna 2030 hieman alle 10 Mt, kun energia- ja ilmastostrategiassa asetettu tavoite on n. 6,5 Mt. Liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantamisella on arvioitu saavutettavan 1 Mt:n päästövähennykset perusskenaarioon verrattuna. Ajoneuvojen energiatehokkuuden parantamisella arvioidaan saavutettavan 0,6 Mt:n päästövähennys ja fossiilisten öljypohjaisten polttoaineiden korvaamiseen uusiutuvilla ja/tai vähäpäästöisillä vaihtoehdoilla arvioidaan saavutettavan 1-2 Mt:n päästövähennys. Tavoitteeseen pääseminen tullee vaatimaan lisätoimia, ja on täysin mahdollista, että tavoitteita tullaan vielä tiukentamaankin.

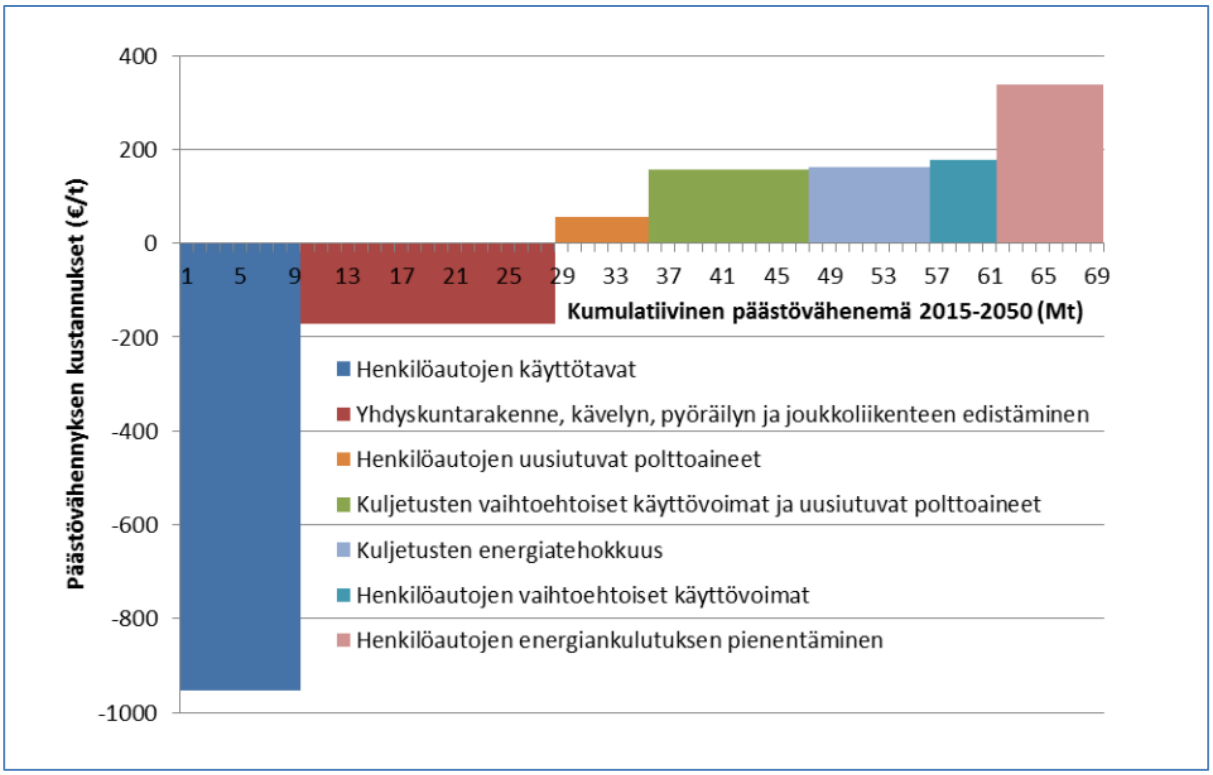
Päästövähennysten keinovalikoiman osalta tulee ottaa huomioon, että eri keinovalikoimilla on paitsi erilaiset mahdollisuudet edistää päästövähennystavoitteiden saavuttamista, myös erilainen kustannusvaikuttavuus suhteessa liikenteen loppukäyttäjille eli elinkeinoelämälle ja kansalaisille.

ITS Finland ry
Bulevardi 7
00120 HELSINKI

LAUSUNTO

19.10.2017

Suomen johtavien ilmastoasiantuntijoiden muodostaman Ilmastopaneelin selvityksessä ”Tarve, tottumukset ja tekniikka – Ilmastonmuutoksen hillinnän toimenpiteet ja kustannukset liikenteessä”, on arvioitu eri päästövähennystoimenpiteiden kustannustehokkuutta seuraavasti.

Kuva 1. Liikenteen päästövähennystoimenpiteiden kustannuskuva

http://www.ilmastopaneeli.fi/uploads/selvitykset_lausunnot/TARVE,%20TOTTUMUKSET,%20TEKNIIKKA%20JA%20TALOUS%20%E2%80%93%20ILMASTONMUUTOKSEN%20HILLINN%C3%84N%20TOIMENPITEET%20LIIKENTEESS%C3%84.pdf

Kuvaajan mukaan yhteiskunnan ja liikenteen käyttäjien näkökulmasta kustannustehokkaimmat keinot löytyvät liikennejärjestelmän tehokkuutta parantavista toimenpiteitä. ITS Finland haluaa korostaa liikennejärjestelmätason tehokkuuden kehittämistä, jossa digitalisaation mahdollistamilla älykkään liikenteen ratkaisuilla ja palveluilla on keskeinen merkitys.

Laajempien ympäristö- ja turvallisuusvaikutusten näkökulmasta on suositeltavaa, että liikennejärjestelmän tehokkuutta edistävät toimenpiteet priorisoidaan liikennepolitiikassa. Käytännössä tämä tarkoittaa päästövähennysten edistämisessä käytettävien rahallisten tukien kohdentamista uusiutuvien polttoaineiden tukemisen rinnalla liikennejärjestelmän tehokkuuden kehittämiseen ja autokannan sähköistymisen edistämiseen, koska ne ovat myös avainasemassa vuoden 2050 päästötavoitteiden saavuttamisessa. Vuoden 2050 päästötön liikenne edellyttää henkilöautokannan täydellistä päästöttömyyttä, joten esim. henkilöautojen yhteiskäyttöä on syytä edistää voimakkaasti, koska jaetut autot uusitaan huomattavasti yksityisomisteisia nopeammin.

ITS Finland ry
Bulevardi 7
00120 HELSINKI

LAUSUNTO

19.10.2017

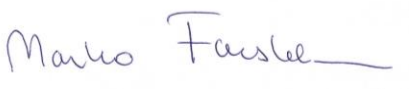
Selonteossa ehdotetut toimet ja niihin kohdistettavat resurssit ovat melko vaatimattomia, kun yleisesti on tunnistettu ja tunnustettu, että kyseessä on koko maapallon tulevaisuus. Toimenpiteet ovat sinänsä kannatettavia, mutta niiden ulkopuolelle on jäänyt keskeinen työkalu – koko nykyisen liikennejärjestelmän rahavirtojen ja tukijärjestelmän analysointi ja muuttaminen vähäpäästöisiä, ja mieluummin päästöttömiä kulkumuotoja kannustavaksi. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. henkilöauton käyttöön liittyvien piilotukien poistamista tai vastaavien ”kannusteiden” tuomista kävelyn, pyöräilyn, joukkoliikenteen ja yhteiskäyttöautojen käyttäjien ulottuville, tai näitä kaikkia yhdisteleviä MaaS-palveluja. Esimerkiksi verotuksessa matkavähennys ei saisi suosia henkilöauton käyttöä, pikemminkin päinvastoin. Lahdessa käynnistettävä henkilökohtaisen päästökaupan hanke on tästä erinomainen esimerkki, jossa saat konkreettisia etuja käyttäessäsi päästöttömiä tai vähäpäästöisiä liikkumismuotoja.

Selonteossa päästövähennysvelvoitteiden sisältämät liiketoimintamahdollisuudet ovat jääneet pienelle huomiolle. Haaste on globaali ja tehokkaille ratkaisuille löytyy kysyntää maailmalta. Päästövähennykseen tähtäävien ratkaisujen kehittämiseen tulisi kohdistaa T&K&I -rahoitusta. Valmisteilla olevassa liikennealan kasvuohjelmassa keskeisenä ajatuksena on rakentaa sellaista osaamista, joilla ratkotaan liikennesektorin globaaleja haasteita kestävillä, edistyksellisillä ja vientikelpoisilla liiketoimintainnovaatioilla.

Selonteossa ei yksiselitteisesti selviä, mitä tapahtuu, mikäli EU:n päästövähennysvelvoitetta ei saavuteta. Eli mikä on päästövähennysvelvoitteen laiminlyönnin hintalappu? Kyseessä olisi luonnollisesti erittäin suuri takaisku Suomen imagolle ja siten myös esim. vienti- ja matkailuteollisuudelle. Onko velvoitteen laiminlyönnille olemassa sanktioita ja kuinka suuria? Selonteossa esille nostettujen toimenpiteiden resurssoinnissa tulisi ottaa huomioon myös mahdolliset välittömät ja välilliset kustannukset velvoitteiden laiminlyönnistä.

Tulevaisuuden liikennejärjestelmä on varmasti älykäs. Se on myös mitä todennäköisimmin päästötön, turvallinen ja sujuva. Suomella on erinomaista osaamista, joilla maapallon isot haasteet käännetään mahdollisuuksiksi. Eli pelastetaan maapallo ja luodaan Suomeen työpaikkoja ja hyvinvointia.

Kunnioittavasti,

Marko Forsblom
Toiminnanjohtaja
ITS Finland ry